

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2024 -2025

1. Esiopetusyksikkö
Myrskylänmäen päiväkoti
2. Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt
- 2.1. esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Esiopetuksen työ- ja loma-ajat Vihdin kunnassa lukuvuonna 2024-2025 (186 päivää)

Syyslukukausi 8.8.-20.12.2024 (91 päivää)
- syysloma 14.10.-18.10.2024 (vko 42)
- joululoma 21.12.2024-6.1.2025

Kevätlukukausi 7.1.-30.5.2025 (95 päivää)
- hiihtoloma 17.2.-21.2.2025 (vko 8)

- 2.2. esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Esiopetusta toteutetaan Myrskylänmäen päiväkodissa kahdessa ryhmässä.
Tuiskula ryhmä: esiopetus 21 lasta
Myrskylä ryhmä: esiopetus 11 lasta. Myrskylä ryhmässä toteutetaan esiopetuksen lisäksi 5-vuotiaiden varhaiskasvatusta, 10 lasta.

Esiopetuksessa painottuu eheyttäminen oppimiskokonaisuuksien välillä. Toimintaa toteutetaan esiopetusryhmien lisäksi pienryhmissä, pajoissa sekä projektityöskentelynä. Toiminnan suunnittelussa ja rakenteissa huomioidaan lasten mielenkiinnon kohteet sekä yksilölliset oppimisen tavoitteet.

- 2.3. varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Pedagogiset painopistealueet: huomioidaan kaikessa toiminnassa ja toimintakulttuurissa vahvuusperustainen toiminta

Leikin ja liikkumisen pedagoginen merkitys:

Leikki on mukana kaikessa esiopetuksen oppimisessa sekä opettamisessa. Leikin kautta lapsi oppii toimimaan erilaisissa kaverisuhteissa ja oppii sopeuttamaan toimintansa eri leikkiympäristöissä. Leikki korostaa lapsen osallisuutta, lapsi vaikuttaa omaan leikkiympäristöönsä uusia leikkikokonaisuuksia rakentamalla ja yhdistellen

eri kokonaisuuksien materiaaleja. Lasten kanssa suunnitellaan vuoden aikana uusia leikki-ideoita ja suunnitellaan sekä valmistetaan niitä yhdessä. Näin lapset kokevat ympäristöt mielekkäiksi ja omikseen, jolloin yhteisistä tavaroista huolehtimisen vastuu kehittyy ja oppimisympäristöön sitoutuminen vahvistuu.

Esiopetuksessa lähestytään opetettavia asioita leikin kautta. Henkilöstö tiedostaa opetuskokonaisuudet ja tavoitteet sekä sisällyttää ne opetukseen leikin avulla. Vihdin varhaiskasvatuksen tavoitteiden mukaisesti lasten osallisuus tulee näkyviin lasten mielenkiinnon kohteiden havainnoimisen ja keskusteluiden kautta. Havainnointia tehdään arjen tilanteissa spontaaneissa ruoka- ja piirikeskusteluissa, pukemistilanteissa ja keskustellessa lasten kanssa henkilökohtaisesti.

Lasten kanssa ideoidaan tutkittavia asioita ja suunnitellaan yhdessä projekteja. Tutkittavia asioita voidaan havainnollistaa leikkien esimerkiksi erilaisten yhteisleikkien kautta, oppia leikkien niin draamaleikkien kuin sääntöleikkien avulla. Yhteisissä sovituisissa toimintatavoissa on luotu puitteet leikin jatkuvuuden ylläpitämiseksi. Tarvittaessa aikuinen ohjaa leikkiä osallistumalla esim. sääntöjen sopimisessa ja rikastuttamalla leikkiä. Leikin pitkäkestoisuutta vaalitaan koko henkilöstön toimesta. Henkilöstö on vastuussa siitä, että lapsen leikissä prosessoimat asiat, kuten häntä kiinnostavat kysymykset, ja erilaiset kokemukset, tulevat näkyviksi ja niitä voidaan tutkia sekä työstää yhdessä.

Liikuntaan ja liikkumiseen kannustaminen on päivittäistä koko päiväkodin toimintakulttuurin mukaisesti sisällä ja ulkona. Tilojen monipuolinen käyttö, eteiset/käytävät ovat arjessa liikkumaan kannustavana ja rohkaisevana tilana käytössä siirtymätilanteissa Lapsia kannustetaan opettelemaan erilaisia liikkumismuotoja. Ryhmillä on omat liikuntasalivuorot ja liikuntasali on aktiivisessa käytössä myös iltapäivisin erityisesti esiopetuksen ryhmille. Myönteinen, salliva ja liikkumaan kannustava ilmapiiri lisää liikkumista arjessa. Liikuntavälineet ovat lasten saatavilla, helposti siirrettävissä tilojen välillä. Liikuntasuunnitelman vuosikelloa käytetään osana esiopetuksen toiminnan suunnittelua. Ulkoilussa lapsia innostetaan mukaan erilaisiin sääntöleikkeihin, aktiivisesti päivittäin aikuisten kanssa. Lapsia rohkaistaan ideoimaan ja ehdottamaan sekä kehittämään uusia leikkejä ulkona.

- Varhaiskasvatus- ja esiopetusprosessi

Jokaiselle esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa, joka kirjataan Wilmaan. Suunnitelmaan kirjataan lapsen henkilökohtaiset vahvuudet, tavoitteet sekä menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi. Lapsi osallistuu oman suunnitelmansa laatimiseen sekä arvioimiseen oman

taitotasonsa mukaisesti sekä toleranssiympyrää ja pedagogista dokumentointia hyödyntäen. Varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskustelut käydään kaksi kertaa esiopetusvuoden aikana.

Osallisuuden vahvistaminen

Tavoitteena on, että esiopetuksessa jokainen lapsi tuntee kuuluvansa ryhmään ja toimivansa ryhmän aktiivisena jäsenenä. Esiopetusvuoden alkaessa keskeistä on tutustuminen, ryhmäytyminen sekä turvallisen ilmapiirin luominen ryhmään.

Lasten mahdollisuus osallistua esiopetuksen toimintaan tapahtuu päivittäin, eri arjen toiminnoissa. Lasten osallisuutta ja mielenkiinnon kohteita sekä vahvuuksia huomioidaan lapsia havainnoimalla ja keskustelemalla.

Lasten kanssa keskustellaan ja pohditaan yhdessä millaisten teemojen ympärillä he haluavat oppia ja tutustua eri esiopetuksen sisältöalueisiin. Yhdessä ideoiden luodaan projekteja, joiden parissa itse suunnitellut ja lasten mielenkiinnon kohteista nousseet asiat motivoivat laajaan oppimisprosessiin. Esioppilaille tulee vahva tunne siitä, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa ja olla osallisena esiopetuksen tapahtuminen ideoinnissa ja kulussa. Pienryhmätoiminta on vakiintunut toimintatapa, mikä vahvistaa lasten osallisuutta. Vahva vuorovaikutus aikuisen kanssa tukee lapsen kokemusta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Vuorovaikutuksen tukena käytämme kuvia ja viittomia sekä muita kommunikaatiovälineitä. Sanaton viestintä huomioidaan sensitiivisesti. Ryhmien välistä yhteistyötä toteutetaan Tuiskula ja Myrskylä ryhmien välillä. Lasten kokoukset ovat vakiintunut toimintamalli erityisesti esiopetuksessa.

Huoltajat voivat vaikuttaa ja olla osallisena lastaan koskevassa kasvatustyössä, lapsen päiväkotipäivästä kerrotaan huoltajille heidän toiveidensa mukaisesti. Yhteistyö on luonnollista ja vuorovaikutus ammatillista. Lasten osallisuus vahvistuu, kun henkilöstö tuntee lapsen ja hänen perheensä, näin heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten tukeminen vahvistuu sekä tarpeet ja tuki toteutuvat oikea-aikaisesti. Henkilöstö tiedostaa oman roolinsa hyvän vuorovaikutuksen edistäjänä.

2.4. Retket

Esiopetuksessa retkeillään säännöllisesti lähiympäristöön ja luontoon. Metsäretkillä käydään lähimetsässä, jolloin harjoitellaan luonnossa liikkumista ja liikkumisen avulla toteutetaan myös muita oppimisen alueita. Esiopetusryhmät osallistuva Vihdin uimahallissa uimaopetukseen esiopetusvuoden aikana neljä kertaa/ryhmä. Esiopetus käyttää mahdollisuuksien mukaan Vihdin kunnan eri liikuntapaikkoja sekä vierailee kirjastossa ja osallistuu kolmannen sektorin järjestämiin tapahtumiin osana esiopetusta. Esiopetuksen kevätretki Uudenmaan alueelle keväällä 2025.

3. ARVIOINTI

Vihdissä arvioinnin tasot toteutuvat seuraavasti:

Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä toiminnan jatkuvalla kehittämiselle. Vihdissä esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjä tasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arviointi suuntautuu käytetyn pedagogiikan ja lapsen oppimisen ja kehityksen edistymisen tarkasteluun sekä esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään havainnointia, pedagogista dokumentointia, toleranssiympyrää, sekä matematiikan perustaitojen arviointiin tarkoitettua LukiMat –oppimisen arviointia. Mikäli lapsi vasta opettelee suomen kieltä, arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä.

Yksikkötasolla arvioidaan yksikön tiimin-, esiopetuksen toimintasuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan päiväkodin johtajan pedagogisen johtamisen suunnitelman ja pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastyytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vihdin kunnan laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1. arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kirjaa tähän lasten määrä, yhteistyötoimijatahot, mikä on tarve opiskeluhuollon palveluista)

Lasten määrä ja kuvaus opiskeluhuollon kokonaistarpeesta:

esiopetus 32 lasta

tehostettu tuki: alle 5 lasta

erityinen tuki: alle 5 lasta

alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja

neuvolan terveydenhoitaja 0,04 htv

opiskeluhuollon psykologi 0,16 htv

opiskeluhuollon kuraattori 0,16 htv

4.2 Yhteisöllinen opiskeluhoito esiopetuksessa

4.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoito on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää esioppilaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Opiskeluhuollon keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhoito, joka on ensisijaisesti ennalta ehkäisevää. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhuollon ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhoitotyö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarvetta. Vihdissä esiopetuksen henkilöstö on koulutettu positiivisen kasvatuksen mukaisesti Huomaa hyvä -menetelmään, jonka kautta voimme tunnistaa vahvuudet ja taidot sekä hyödyntää niitä tietoisemmin oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoitotapaamisissa.

4.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhuollon psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhuoltoryhmää toimien myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi yksikkökohtainen opiskeluhuoltoryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhuoltoryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhuoltoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhuoltoa koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhuoltotyön rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhuollon yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen toimintasuunnitelmat ovat huoltajien saatavilla esiopetusryhmissä.

Yksikkökohtainen opiskeluhuoltoryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhuoltoa koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhuoltotyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

4.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä huoltajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhuollon henkilöstöä.

Yksikön omat yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteet:

Henkilöstö toimii ja viestii positiivista vuorovaikutusta ja hyväntahtoista ilmapiiriä rakentaen ja mallintaen. Vuorovaikutus rakentuu vahvuusperusteiselle ajattelulle. Ryhmytyminen ja kaverisuhteiden rakentuminen aloitetaan heti esiopetuksen alkaessa. Tavoitteena on, että esiopetuksessa jokainen lapsi tuntee kuuluvansa ryhmään ja toimivansa ryhmän aktiivisena jäsenenä. Esiopetusvuoden alkaessa

keskeistä on tutustuminen, ryhmäytyminen sekä turvallisen ilmapiirin luominen ryhmään.

Nämä tukevat yhteisöllisyyden ja psykologisen turvallisuuden tunteen muodostumista. Jatkuva yhteinen keskustelu on osa toimintakulttuurin rakentumista, mikä tukee ja edistää hyvinvointia. Päiväkodin juhlat ja tapahtumat ovat osa yhteisöllisen opiskeluhoollon toimenpiteitä.

Lasten osallisuus vahvistuu, kun henkilöstö tuntee lapsen ja hänen perheensä, näin heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten tukeminen vahvistuu sekä tarpeet ja tuki toteutuvat oikea-aikaisesti. Perheiden päivittäinen kohtaaminen osana perheiden kanssa tehtävää kasvatustyötä tukee lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämistä.

Yhteisöllinen opiskeluhoolloryhmä kokoontuu 28.10.2024 jossa sovitaan kuluva toimintakauden käytänteistä. Tässä kokoontumisessa sovitaan kevään 2025 kokoontumisen ajankohta maaliskuulle. Syksyn kokoontumisen ajankohta on ilmoitettu myös huoltajille syyskuun esiopetuksen vanhempainillassa.

Yhteisöllisen **opiskeluhoollon** teema: yhteisöllisyys ja tunnetaidot

- Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet
  - Jokaisella lapsella on kaveri
    - Koulutukset miniversoon
    - Läheisyyden kehä ja sosiogrammi
  - Psykologinen turvallisuus
  - Vahvuusperusteinen toimintakulttuuri (Huomaa hyvä, Mini verso)

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäisiä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä huoltajien ja esioppilaan kanssa.

4.3.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä huoltajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai huoltajien suostumuksella yksikön opiskeluhuollon toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhuollon moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan tukemiseksi yhdessä huoltajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhuollon palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä huoltajien kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa oppilashuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Tämän tarkastuksen jälkeen ennen kouluterveydenhuoltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

4.3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhuollollisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhuollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.3.3. Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille

Yksilöllisessä opiskeluhuoltotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhuoltotapaamisesta laaditaan opiskeluhuoltokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhuoltokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle, jota säilytetään Vihdin kunnan intrassa. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa

asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoitokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä opiskeluhoitokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhoitokertomuksesta siirretään kouluun hoitajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhoitokertomukset.

4.4. yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käytyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Hoitajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Hoitajien aito osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että hoitajat voivat kokea olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Hoitajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia hoitajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla hoitajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoitotapaamisissa. Näin myös hoitajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoiton sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Hoitajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän käytänteistä esiopetusvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa.

Esiopetuksen vanhempainillassa hoitajille kerrotaan:

- Opiskeluhoiton käytänteistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhoitotyön toteuttajat
- Opiskeluhoitotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhoitosuunnitelman on hoitajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi hoitajat saavat yhteisöllisen opiskeluhoiton toteutumisesta tietoa esiopetuksesta lähetettävien kirjeiden muodossa.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhoiton johtamisesta ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhoiton periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä perheiden ohjaamisesta kyseisten

palveluiden pariin oman esiopetusryhmänsä osalta. Hän vastaa monialaisesta sosiaalipalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

4.4.1. Esioppilaan kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen henkilöstön on yhteydessä huoltajaan heti, kun esioppilaalla ilmenee kasvun tai oppimisen tuen tarvetta. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien, mutta huoltajien suostumusta ei tarvita esiopetukseen osallistuvan lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa eikä tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvion pohjalta monialaisessa yhteistyössä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Käsittelyä koskevat kirjaukset tehdään pedagogiseen arvioon.

Erytynen tuki on kolmiportaisen tuen tasoista vahvin. Esioppilaan erityinen tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjautuu erityispedagogiseen osaamiseen sekä rakenteellisiin tukitoimien ratkaisuihin. Erytynen tuen prosessista laaditaan pedagoginen selvitys laaditaan monialaisessa yhteistyössä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan suunnitellut tukitoimet.

4.5. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten

kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin esiopetuksen henkilöstö on saanut koulutuksen MiniVerso-menetelmään, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta sovittelukoulutuksen saaneen kasvattajan avulla. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa” tukimateriaaliin. Ohjeistus löytyy Vihdin kunnan intrasta.

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu yhteinen, alla oleva toimintamalli, kiusaamiseen puuttumiseksi.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

Henkilöstö toimii ja viestii positiivista vuorovaikutusta ja hyväntahtoista ilmapiiriä rakentaen ja mallintaen. Vuorovaikutus rakentuu vahvuusperusteiselle ajattelulle. Lasten kaverisuhteita vahvistetaan esim. pienryhmiä muokkaamalla ja lasten toiveita kuulemalla ja havainnoimalla. Henkilöstö reagoi esille tulleisiin ristiriitatilanteisiin ratkaisukeskeisin toimintamallein ja tilanteet loppuun saakka, ohjaten sovitteluun. Henkilöstö on yhdessä vastuussa jokaisesta lapsesta, jokainen henkilöstön jäsen on velvoitettu puuttumaan huolen aiheita havaitessaan.

Ei toivotusta käyttäytymisestä ja kiusaamisesta ja käydään keskustelua aina huoltajien ja lapsen kanssa yhdessä. Lapselle annetaan malli toivotusta toimintamallista, onnistumisen yrityksen huomioidaan esim. kannustavin peukkumerkein ja positiivisesti sanoittaen.

Henkilöstö luo lapsiryhmään positiivisen, kannustavan ja hyväksyvän ilmapiirin, jossa kaikenlaiset tunteet ovat sallittuja. Tunnetaitojen jokapäiväinen käsittely arjessa vastaantulevissa tilanteissa on tärkeintä. Henkilöstö on sitoutunut tunteiden sanottamiseen ja erilaisten tunnetilojen auki puhumiseen, näin luodaan esiopetusvuoden aikana lapsille omia välineitä tunteidensa kanssa elämiseen ja käsittelyyn. Esimerkiksi tunnemittarit jokaisen käyttöön. Hyödynnämme erilaisia tunnekasvatuksen materiaaleja esim. tunnekortit. Henkilöstö on omalla käytöksellään ja tunneilmaisullaan mallin näyttäjänä kaikille lapsille. Lapsia ohjataan tunnistamaan omien tunteiden lisäksi myös muiden tunnetiloja ja auttamaan toinen toisiaan selviämään niistä. Tunteiden käsittelyn kautta lapset oppivat myös huomioimaan toisten lasten tarpeita ja esimerkiksi kysymään tarvitseeko kaveri apua. Lapsille opetetaan myös turvataitoja, jotka edistävät lapsen itsemääräämisoikeutta. Vuorovaikutus ja ohjaus ovat positiivisen pedagogiikan mukaista ja lähtevät lapsen vahvuuksien huomaamisesta ja vahvistamisesta. Puuttuminen ja ohjaaminen ovat

vahvasti ennaltaehkäiseviä ja lasta osallistavia. Kevään 2024 aikana Myrskylänmäen päiväkotitoiminta osallistui MiniVerso koulutukseen sekä henkilöstön että lasten koulutusten osalta. Vertaissovittelun malli on otettu esiopetuksessa käyttöön heti koulutuksen jälkeen. Vertaissovittelua ylläpidetään jatkuvassa keskusteluissa, osana arkea. Syksyn 2024 aikana koko henkilöstö on osallistunut Huomaa Hyvä -koulutukseen, vahvuusperusteisen toimintakulttuurin tukemiseksi.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Tavoitteena on, että esiopetuksessa jokainen lapsi tuntee kuuluvansa ryhmään ja toimivansa ryhmän aktiivisena jäsenenä. Esiopetusvuoden alkaessa keskeistä on tutustuminen, ryhmäytyminen sekä turvallisen ilmapiirin luominen ryhmään.

Lasten mahdollisuus osallistua esiopetuksen toimintaan tapahtuu päivittäin, eri arjen toiminnoissa. Lasten osallisuutta ja mielenkiinnon kohteita huomioidaan lapsia havainnoimalla ja keskustelemalla.

Lasten kanssa keskustellaan ja pohditaan yhdessä millaisten teemojen ympärillä he haluavat oppia ja tutustua eri esiopetuksen sisältöalueisiin. Yhdessä ideoiden luodaan projekteja joiden parissa itse suunnitellut ja lasten mielenkiinnon kohteista nousseet asiat motivoivat laajaan oppimisprosessiin. Esioppilaille tulee vahva tunne siitä, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa ja olla osallisena esiopetuksen tapahtumien ideoinnissa ja kulussa. Lasten on mahdollista vaikuttaa ja esioppilaita aktivoidaan eri tilanteissa: esimerkiksi johtamalla jonoa ruokalaan, toimimalla aamupiirissä apulaisena sekä aktivoimalla lapsia erilaisiin pieniin arjen tehtäviin.

Kummassakin esiopetusryhmissä on käytössä pienryhmissä suunnitellut lasten viikot, jotka lapset suunnittelevat itsenäisesti henkilöstön avustamana koko lapsiryhmälle. Myrskylä ja Tuiskula ryhmissä järjestetään säännöllisesti lasten kokouksia. Toleranssiympyrästä, sosiogrammista, läheisyydenkehästä saatua tietoa hyödynnetään ryhmän toiminnan suunnittelussa sekä oppimistilanteissa lasten kanssa.

Lasten ideoita ja leikkejä havainnoidaan myös vapaassa leikissä, josta henkilöstö saa materiaalia siihen mitkä asiat esioppilaita sillä hetkellä kiinnostavat. Havaintojen perusteella voidaan lapsille ehdottaa tutkittavia aihealueita ja teemoja joiden ympärille opetusta rakentaa.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Huoltajia kuullaan oman lapsensa asiantuntijoina. Yhteistyö huoltajien kanssa rakentuu kunnioittavalle ja ratkaisukeskeiselle vuorovaikutukselle. Vanhempien kanssa keskustellaan päivittäin tuonti- ja hakutilanteissa. Viestintä vanhempien kanssa käydään keskusteluiden lisäksi sähköpostitse, sekä puhelimitse viestien ja soittaen. Huoltajia osallistetaan yhteisissä vanhempien ja lasten vuorovaikutusta lisäävissä tapahtumissa, esim. yhteisöllisissä pihatapahtumissa isäin- ja äitienpäivän tiimoilta. Vanhempainillat järjestetään syys- ja kevätkaudella, lisäksi esiopetuskeskustelut syksyllä ja keväällä. Vanhempien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen asioissa, niitä edistäen.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa

kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja tuoda esiin lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä hänen tuen tarpeitaan. Merkityksellisin tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jolloin koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun -toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan. Toukokuussa järjestetään kouluun siirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun. Mikäli lapsella on tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma, tapaamiseen osallistuvat myös lapsi, huoltajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lapsen kanssa toimineita muita asiantuntijoita.

Lapsen tutustuminen kouluympäristöön

Kouluun tutustumisprosessi aloitetaan varhain esiopetusvuoden aikana. Maalis-huhtikuussa varhaiskasvatuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitoimintaan; siihen, minkälaista koulussa työskentely on. Esioppilaat tutustuvat koulutyöhön esimerkiksi luokanopettajan antamalla pienellä tehtävällä. Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa - hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Koulu tiedottaa ja järjestää tutustumispäivän lapsille ja huoltajille toukokuussa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Mikäli lapsi on saanut yleistä, tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, varhaiskasvatuksen opettaja huolehtii siitä, että pedagogiset asiakirjat ovat kirjattuina Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen pedagogiset asiakirjat ovat Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa.

6. Turvallisuus / mahdollinen varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatusyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

Päivämäärä ja päiväkodinjohtajan allekirjoitus

24.10.2024 Vihdissä

Riikka Paakeli-Tamminen

päiväkodin johtaja

Myrskylänmäen päiväkot

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma